

Izjava o evropskem čezmejnem zavezništvu državljanov
Čezmejne regije v osrčju jutrišnje Evrope

Regije z notranjimi mejami pokrivajo 40 % ozemlja EU, v njih živi 30 % njenega prebivalstva (150 milijonov ljudi), gostijo pa skoraj 2 milijona čezmejnih delavcev. Od vzpostavitve enotnega trga in schengenskega območja so v obmejnih regijah ustvarili številne nove priložnosti, v veliko primerih so te regije nehale biti obrobne in so postale območja gospodarske rasti.

Kljub temu še vedno obstaja veliko ovir. Državljanji, ki živijo v obmejnih regijah, se še naprej srečujejo s težavami v vsakdanjem življenju, tako pri iskanju zaposlitve kot pri dostopu zdravstvenega varstva, dnevnem prevažanju na delo ali premagovanju upravnih težav. Podobno se podjetja soočajo z ovirami za svojo rast, lokalne in regionalne oblasti pa se še vedno soočajo z izzivi pri vzpostavljanju tesnejšega čezmejnega sodelovanja, kot so čezmejne javne storitve.

Ti izzivi so postali še bolj očitni med krizo zaradi COVID-19, ko so se po desetletjih prostega gibanja meje čez noč zaprle, kar je državljanom in podjetjem v obmejnih regijah povzročilo velike težave in imelo velike negativne gospodarske in socialne posledice. Zato je bistveno premagati te ovire, da se izkoristijo priložnosti, ki jih državljanom in podjetjem ponujajo odprte meje, ter sprejmejo potrebni ukrepi, da se to doseže in ohrani tudi v kriznih razmerah.

Po drugi strani lahko ugotovimo, da je kriza tudi spodbudila številne oblike sodelovanja in razkrila čezmejne soodvisnosti in solidarnost, ki jih je zdaj treba organizirati in okrepiti z evropskimi in nacionalnimi javnimi politikami, pri čemer je treba v celoti upoštevati posebnosti čezmejnih regij.

Kot podpisniki te izjave:

1. poudarjamo pomen čezmejnega sodelovanja za proces povezovanja Evropske unije in glede na nezadovoljivo raven finančnih sredstev, dodeljenih za evropsko teritorialno sodelovanje v naslednjem finančnem obdobju, pozivamo, naj **se čezmejne regije ponovno vključijo med osrednje politične in zakonodajne usmeritve Evropske unije;**
2. pozivamo EU, naj v **konferenco o prihodnosti Evrope dejavno vključi obmejne regije in čezmejna združenja.** Evropske obmejne regije, evropska združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) in evroregije bodo organizirale čezmejna javna posvetovanja o prihodnosti Evrope, da se zagotovi ustrezno upoštevanje stališč čezmejnih državljanov, ki jih spodbujamo, naj dejavno prispevajo k demokratizaciji čezmejnega sodelovanja z organizacijo stalnih čezmejnih svetov in medregionalnih parlamentarnih skupščin;
3. poudarjamo, da morajo **imeti mejni organi ustrezna pooblastila, namenska sredstva in pospešene postopke**¹ zase in za čezmejna združenja, da bi premagali ovire pri izvajanju čezmejnih projektov;

¹ Kot je navedeno v Aachenski pogodbi, ki sta jo 22. januarja 2019 podpisali Nemčija in Francija, v poglavju o čezmejnem sodelovanju.

4. pozivamo Evropski parlament, Svet in Evropsko komisijo, naj **zaključijo pogajanja o predlagani uredbi o evropskem čezmejnem mehanizmu**² in poskrbijo za njeno sprejetje. Pozivamo tudi k vzpostavitvi podobnega pristopa za zunanje meje EU;
5. pozivamo institucije EU ter lokalne, regionalne in nacionalne organe, naj **odpravijo vse pravne in upravne ovire** za prosto gibanje, čezmejno delo, skupne čezmejne javne storitve, sodelovanje služb za nujno pomoč in zdravstvenih služb ter vse vrste sodelovanja v korist državljanov, ki živijo v obmejnih regijah;
6. glede na pomanjkanje usklajevanja med državami članicami in regijami, ki imajo zakonodajna pooblastila, pri prenosu direktiv EU, priporočamo, naj **Evropska komisija izvede ocene čezmejnega teritorialnega učinka**, ki ne bodo upoštevale le učinkov zakonodaje EU na obmejne regije, temveč tudi posledice pomanjkljivega usklajevanja pri prenosu zakonodaje EU na obmejne regije. Prenos zakonodaje EU mora vključevati obveznost usklajevanja s sosednjimi državami članicami, da ne bi nastajale nove ovire;
7. pozivamo države članice in regije, naj **ustanovijo čezmejne opazovalne skupine za spremljanje čezmejnega povezovanja, prepoznavanje in odstranjevanje mejnih ovir** ter sodelujejo z nacionalnimi in regionalnimi kontaktnimi točkami pri izmenjavi izkušenj in razpravah o težavah, s katerimi se soočajo lokalne in regionalne oblasti, državljanji in podjetja na določeni meji;
8. pozivamo EU, naj **vzpostavi učinkovit okvir za čezmejne javne storitve, ki bo omogočil njihovo učinkovito izvajanje v praksi**. To bi pomenilo jasno dodano vrednost za teritorialno kohezijo EU, saj bi lokalnim in regionalnim oblastem ter državam članicam omogočilo, da podprejo evropske državljanke, ki živijo v sosednjih državah, ter jim zagotovijo prepotrebne storitve, ki jih ni bilo in jih ni mogoče zagotavljati v njihovih državah članicah;
9. pozivamo institucije EU in države članice, naj **v vse faze izvajanja evropskega zelenega dogovora, instrumenta EU za okrevanje** in podobnih daljnosežnih prihodnjih političnih ukrepov **dejavno vključijo obmejne regije**;
10. pozivamo institucije EU, naj **zagotovijo minimalno raven čezmejnega sodelovanja v primeru svetovnih, evropskih ali regionalnih kriz**, kot je pandemija COVID-19. Z zakonodajo bi bilo treba zagotoviti tudi odprtost notranjih meja, izvajanje čezmejnih javnih storitev ter polno delovanje enotnega trga in schengenskega območja. V zvezi s tem priporoča sprejetje na ravni EU usklajenih meril za obvladovanje prihodnjih pandemij in izrednih razmer po vsej EU, da bi se izognili razdrobljenemu pristopu, ki ogroža učinkovito odzivanje na krize.

² COM(2018) 0373.